

We moeten 's middags weer warm gaan eten

(1) Nederland is het enige land ter wereld waar het niet vanzelf spreekt om 's middags het werk of het lesprogramma een uur stil te leggen voor een lunch. Buitenlanders kijken verbijsterd naar de zakjes met boterhammen die uit de tas getoverd worden om in een mum van tijd met een glas melk weggespoeld te worden. Migrantenouders maken zich zorgen over hun kinderen die op school geen behoorlijke maaltijd geserveerd krijgen. Hoe kunnen ze met wat boterhammen en een pakje frisdrank de dag doorkomen?

(2) Nog niet zolang geleden aten de meeste Nederlandse gezinnen tussen de middag thuis. De middagmaaltijd was de hoofdmaaltijd waarvoor de man zijn werk onderbrak en naar huis fietste, net als de kinderen in de lange schoolpauze. Moeder kookte in de ochtend een eenvoudige doch warme maaltijd. 'Nederig voedsel', zoals Gerard Reve het noemde. Smakeloos en eentonig, zouden we nu zeggen. Eten dat in het nationale geheugen gegrift staat als de Hollandse Pot, zonder fratsen en af en toe nog best lekker. Zoals alles wat met de paplepel is ingegoten levenslang lekker blijft, afgezien van spruitjes en andere jeugdtrauma's. De avondmaaltijd had niet veel om het lijf en bestond uit opgebakken restjes of soep met boterhammen.

(3) In de jaren zestig veranderde dit eetpatroon. Het waren spannende tijden. Het leven versnelde en moderniseerde. Vader werkte niet meer op fietsafstand, moeder emancipeerde en de warme maaltijd schoot erbij in. Steeds meer kinderen moesten op school 'overblijven' in een leeg lokaal, met een huisgemaakt stapeltje boterhammen en een appel. De warme maaltijd verschoof naar de avond, waar hij in het gedrang kwam door een gebrek aan tijd voor inkopen en echt koken. Huiswerkbegeleiding, muziekles, uitlopende vergaderingen en files maken het voor alle gezinsleden steeds ingewikkelder om op dezelfde tijd thuis te zijn voor die ene maaltijd, waar je wel naar snakt na al dat brood en aanvullend gesnack overdag. Dit is typisch Nederlands.

(4) In alle landen ter wereld is het beter georganiseerd. Er wordt niet overal gezond, genoeg, lekker of ecologisch verantwoord geluncht, maar men neemt er wel de tijd voor en er is een infrastructuur die een volwaardige maaltijd overdag mogelijk maakt. In de kleinste Franse gehuchten lopen kinderen in optocht naar een schoolrestaurant, waar ze aan gedekte tafels een driegangenmenu voorgeschoteld krijgen; in al onze buurlanden hebben scholen een keuken met een kookploeg en een aparte ruimte waar leerlingen en docenten samen eten. Japan is het schoollunchparadijs. De middagmaaltijd gaat daar samen met leren koken en informatie over de herkomst van ingrediënten.

(5) In Nederland eten kinderen hun broodtrommeltjes leeg aan hetzelfde tafeltje waar ze sommetjes maken. In hoog tempo, want de eettijd 'gaat van de pauze af', die toch al zo kort is. En hun ouders lunchen net zo minimaal. Doorgaans een vluggertje in de kantine of op de broodafwerkplek achter de computer. Er moet immers 's avonds thuis nog echt gegeten worden.

(6) En daar zit de kern van het probleem. Het gezin als hoeksteen van de samenleving zit zo diep in het warme eten gebakken, dat deze koste wat het kost in stand gehouden moet worden. Met medeleerlingen of collega's mag niet worden gegeten. Alle maatschappelijke veranderingen die dat inmiddels mogelijk maken ten spijt.

(7) Wat zouden ouders gebaat zijn bij een warme middagmaaltijd voor hun kinderen en voor

zichzelf. Geen kookstress meer bij thuiskomst, een simpele maaltijd voldoet en des te meer tijd blijft er over om bij te praten. Geen schuldgevoel meer over kant-en-klaarmaaltijden. De magnetron kan de deur uit en de stapels diepvriespizza's mogen allemaal tegelijk ritueel worden aangebrand.

(8) Helaas, zo eenvoudig gaat dat niet. Steeds meer schoolleiders beseffen dat samen eten aan een echte tafel ontspannend, lekker en leerzaam kan zijn voor hun leerlingen. Dat na zo'n maaltijd de behoefte aan snacks tussendoor minder zal zijn. Als deze schoolleiders vervolgens een keuken en een aparte eetruimte in hun schoolgebouw willen realiseren, stuiten ze op weerstand. De overheid geeft geen geld voor de verbouwing, noch voor een bijdrage in de kosten voor de maaltijden. En lang niet alle ouders hebben 3 of 4 euro over voor een warme schoolmaaltijd voor hun kind. Dat is pas armoede. Het geeft aan hoe weinig de Nederlander over heeft voor zijn dagelijkse kost.

(9) Maar gelukkig bestaat De Nederlander niet meer. Immigranten hebben massaal niet alleen nieuwe smaken en gerechten ingebracht, maar ook eetgewoonten die de moeite van het afkijken waard zijn. Er valt nog heel veel mooi zendingswerk door immigranten te verrichten. Een blik van Nederlanders op hoe immigranten hun dagelijkse maaltijden waarderen en organiseren, kan alle ogen openen en misschien zelfs inspireren tot een opwaardering van de eigen eetcultuur.